

Plejecenter

Af Lisbeth Bjerrum Jensen

Min storebrors fingre knuger om rattet. Vi er på vej ind i ukendt land, min storebror, min mor og jeg. Min mor og jeg sidder på bagsædet. Jeg har aldrig set min storebror sådan før, han siger ikke et ord, holder bare fast i rattet og sveder.

"Hvor skal vi hen?" spørger min mor uroligt.

Jeg ved ikke, hvad jeg skal svare. Jeg ved ikke, om jeg skal fortælle hende om plejecentret igen, om hendes nye værelse, hendes nye liv. Om jeg skal se hende blive bange og fortvivlet endnu en gang. Men jeg vil heller ikke lyve. *Jeg vil ikke have, du lyver for mig!* Jeg kan se hende for mig, jeg er syv år gammel, hænderne gemt bag ryggen.

"Hvor skal vi hen?" spørger hun igen.

"Til Æblelund," siger jeg. "Kan du ikke huske, at vi var der i sidste uge?"

Jeg er en forræder. Jeg siger navnet uden at tilføje ordet "plejecenter". Nu har hun ikke en chance for at regne det ud. Ovenikøbet tilføjet vendingen "*Kan du ikke huske?*" Det ved vi jo begge, at hun ikke kan. Mit hemmelige våben til at lukke munden på hende. Hendes hænder nulrer nervøst ved håndtaskens remme. Så spørger hun:

"Er der rart der?" Pludselig lyder hun som en lille pige.

"Ja, det tror jeg, mor," siger jeg.

Jeg vil ikke have, du lyver for mig! Der kommer en lille lyd fra Allan på forsædet. Jeg håber ikke, han giver sig til at græde nu. Det kan jeg ikke klare, det er rigeligt med min mor.

Allan og jeg har allerede indrettet værelset, så det står klart, når hun kommer. Hendes seng er ikke kommet med, plejecentret insisterer på en stor, tung plejeseng med hjul under.

"Tænk på, at det også er vores arbejdsplads," sagde den SOSU-hjælper, der hjalp os på plads. "Tænk på, at det er min mor," tænkte jeg vredt, men jeg sagde ikke noget. Selvfølgelig synes jeg ikke, at nogen skal have ondt i ryggen. Heller ikke når sengen bruges til at "hjælpe med personlig hygiejne", som det så poetisk hedder, når de vasker min mor steder, hvor ingen bortset fra hun selv – og min far må jeg gå ud fra – har haft noget at gøre. Tænker de på det, de unge, effektive kvinder på centret? Eller har de bare travlt med at få tidsplaner og besparelser til at gå op i en højere enhed? Det er virkelig mærkeligt, at alting i plejefagene i dag handler om manglende tid, når dem, de har med at gøre, har al tid i verden.

Men værelset er blevet fint. Kommoden er kommet med, og der står billederne af far sammen med billeder af Allan og mig og af vores ægtefæller og vores børn. Fotoalbummene er der også blevet plads til og en hel del af hendes bøger, som hun ikke længere kan læse, men som minder hende om, hvem hun er. Eller var. Der står en vase, som hun har arvet efter sin mor, og jeg satte vilde roser i den i går. De dufter af strand og sommer, overdøver næsten den karakteristiske plejehjemslugt. Brun sovs, uvaskede kroppe, hospital, urin.

"Se, nu er vi her," siger Allan med ru stemme. Han åbner døren for mor og rækker hende en hånd, så hun kan stå ud af bilen. Hun klamrer sig til sin taske. Jeg tager hendes kuffert med tøj fra bagagerummet. Så skulle alt være med. Allan og jeg skal tømme de sidste ting fra hendes lejlighed næste weekend.

"Hvad skal vi her?" siger min mor med angst i stemmen. Hun ved det. Hun ved det mere klart, end hun har vidst noget de sidste to et halvt år.

"Det er jo her, du skal bo nu!" siger jeg, og min stemme er høj og falsk.

Mor stritter imod. "Her vil jeg ikke bo!" siger hun vredt. "Jeg vil hjem. Jeg vil hjem! Jeres far vil aldrig tillade det her!"

Hun plejer godt at kunne huske, at far er død. Det må være, fordi hun er så ked af det lige nu, at hun glemmer det. Eller fordi hun håber, at tanken om far vil bringe os til fornuft. Hun græder højere. Jeg har ikke lyst til en scene på parkeringspladsen. Nogle mennesker, der lige er stået ud af en anden bil, kigger nysgerrigt på os.

"Jeg vil ikke!" græder min mor. I det samme kommer en ung kvinde hen imod os. Jeg kan genkende hende fra forleden dag; hun arbejder på centret, Anne hedder hun vist. Hun har en grim kittel på, ternet og med lommer foran, men ellers ser hun sød ud. Og lige nu er hun en frelsende engel. Hun rækker høfligt min mor hånden og siger:

"Goddag, Sigrid, hvor er det godt at se dig. Velkommen til!"

Og er alt andet uigennemsigtigt i min mors hjerne, så sidder dog en ting helt stærkt tilbage: Trangen til at gøre tilpas og være høflig. Ingen skal kunne sige andet om hende. Hun rømmer sig og finder et venligt smil frem. Tager den fremstrakte hånd og siger højt og tydeligt "Tak for invitationen!" Pludselig kan min mor gå uden støtte, og uden at værdige sine troløse børn et blik går hun med Anne gennem den store glasdør til Æblelund Plejecenter.

Vi går alle fire hen ad en lang gang. Jeg gyser ved synet af gamle mennesker i kørestole i døren til deres værelser, stirrende ind i en væg, fortabt for omverdenen. Men min mor sludrer venligt med Anne nu, de snakker om vejret og om turen herhen. "Jo, det var en varm tur", siger min mor, "men det var dejligt, at mine børn havde tid til at køre med." Jeg mærker glæden i maven. Vi er åbenbart tilgivet, i hvert fald for nu.

Så står vi i døren til værelset. Jeg ser på min mors ansigt for at se, hvordan hun reagerer.

"Hvor er her pænt," siger hun høfligt til Anne.

Det er umuligt at se, hvad hun føler, hun kunne præcis lige så godt betragte køledisken i Fakta som sit kommende hjem. Jeg lægger kufferten på sengen, og Allan hjælper mor hen i lænestolen ved vinduet.

"Nå, mor. Her kan du sidde og se ud ... Her er en fin udsigt til træer og blomster. Hvis du vil, kan jeg sætte et fuglebræt op, så du kan fodre fugle her til vinter?" siger Allan.

"Sludder," siger min mor bestemt. "Det er jo sommer. Til vinter er jeg såmænd hjemme igen."

Ingen af os kommenterer dette.

"Jeg smutter", siger Anne. "Om en halv time er der frokost nede i opholdsstuen. Dine børn kan jo følge dig derned. Ja, og I må gerne spise med," siger hun venligt, henvendt til os. "Og før I går, kan vi lige snakke lidt mere om det praktiske. Der er også en brochure, I må få."

Væk er hun.

"Synes du ikke, vi har indrettet det fint," spørger jeg. Jeg har lyst til, at min mor skal se, at vi har gjort os umage, skal lægge mærke til, at det er hendes egne møbler, kommoden, lænestolen, det lille træbord i hjørnet.

Min mor ser sig omkring.

"Jeg har aldrig kunnet fordrage det bord," siger hun og peger. "Jeres far arvede det efter sin tante Bente. Sådan en *bestemme-røv*, Tante Bente. Havde en mening om alt og mente altid, hun havde ret".

Så ler hun. "Men Bente døde tidligt, var ude at vandre i bjergene på en eller anden ferie. Hun var altid på spændende ferier, som hun elskede at pine os andre med at fortælle om. Hun trådte forkert. Bum – ud over bjergsiden, og så var hun væk. Slut med at bestemme det hele."

Min mor smiler og virker helt oplivet ved tanken om Tante Bentes endeligt. Jeg må endnu engang forundres over denne sygdom, hvor patienterne kan huske hver en detalje af historier fra for fyrre år siden, fyrre år gammelt had, men hvor alt, hvad der skete for tre minutter siden, er væk for altid. Jeg begynder at lægge tøj i skabet. Min mor sidder lidt uroligt i stolen.

"Måske skal du prøve toilettet, mor?" siger jeg. Det er stadig grænseoverskridende at sige den slags, men hellere huske hende på det end at have uheld. Det er pinligt for os alle.

Min mor rynker panden. "Det skal du ikke blande dig i!" siger hun irriteret, men rejser sig alligevel besværet fra stolen og bevæger sig ud på badeværelset, der er stort og institutionsagtigt. Hun sætter sig på wc'et, og jeg skynder mig genert at lukke døren bag hende. Nogle ting vænner man sig aldrig til.

Vi går ned til frokosten. Omkring ti mennesker sidder omkring et bord, og der dufter af fiskefileter, som social- og sundhedshjælperleverne har stegt. Det meste af maden kommer fra et storkøkken, men hver dag til middag er der lune retter, der bliver lavet på stedet. *Det vækker beboernes sanser*, kan jeg læse i plejecentrets farvestrålende brochure. Jeg er forundret over den måde, hvorpå helt almindelige ting bliver forklaret, som om der er brug for en forklaring. *Duften af mad vækker minder hos mennesker ramt af Alzheimers sygdom*. Hvornår fik mennesker brug for at forklare, at det er fint, at der dufter af mad, inden man skal spise? Er vi nødt til at forsvare alting, for at det ikke bliver sparet væk?

Men min mor er ligeglad. Hun sætter sig på en stol og hilser høfligt på en mand ved siden af. Han sidder i en kørestol og kigger tomt på hende, da hun siger goddag. Men nu kommer Anne og lægger hånden varsomt på skulderen af den gamle mand.

"Se, Frederik," siger hun med høj stemme. "Se, det er Sigrid, der er flyttet ind i dag. Hun siger goddag til dig, Frederik." Der kommer lidt liv i Frederiks øjne, og jeg kan se, at han gør sig

voldsomt umage for at forme læberne til ord. Der kommer en lyd fra ham. Jeg tror, han siger goddag. Min mor ryster forvirret på hovedet.

"Er der nogen, der kunne tænke sig en lille én til fisken?" spørger en yngre mand, der er kommet ind. Han vifter med en flaske Brøndum, der er dugget efter lige at være kommet ud af fryseren.

"Uhm", siger en mand for enden af bordet.

"Jeg kunne sgu godt drikke en snaps," kommer det spontant fra Allan, der har sat sig ved siden af min mor.

Hun kigger strengt på ham. "Det er du slet ikke gammel nok til!" siger hun i et irettesættende tonefald.

"Nå, så det mener du ikke?" siger den unge mand og griner højt. Han giver min mor hånden og præsenterer sig som Per. Han er social- og sundhedshjælper på Æblelund.

"Jeg synes nu, han selv må bestemme, om han vil have snaps til sin fiskefilet," siger han venligt til min mor. "Er det din søn?"

"Ja, det er Allan," siger min mor i et stolt tonefald, "Og det er min datter ..."

Jeg spekulerer på, om hun har glemt mit navn, men måske er hun også træt nu.

"Vil du have en snaps, Sigrid?" spørger Per.

Min mor nikker, og han skænker til hende og til mig. Han sætter sig for bordenden og tørrer en stribe savl af hagen på en kvinde, der sidder helt stille ved hans side.

"Sådan, Helga", siger han venligt. "Så er du smuk igen."

Diskret løfter han kanden med vand og fylder postevand i sit eget lille snapseglas. Så løfter han det og siger højt og tydeligt: "Skål!" Selv løfter jeg min snaps og tømmer glasset i én mundfuld. Mærker snapsen brænde i halsen og helt ned til min tomme mave. Føler mig pludselig mere afslappet, end jeg har gjort i ugevis. Jeg kan se, at Allan og min mor holder hinanden i hånden. Jeg lukker øjnene og holder fast i den afslappede følelse. Jeg håber, at det hele nok skal gå.